

prav za prav še otrok, se sicer otroško neprisiljeno kreta, vendar pa je izraz njegovega obraza zgoščen in koncentriran ter da sklepatj na nenavadno duševno zrelost in samostojnost. Občudovanja vredna je njegova fizična moč in tehnična spretnost; kljub temu, da na normalni igralnikovi klopi ne more, niti prav sedeti, ampak komaj sloni, obvlada manuale in pedal z absolutno sigurnostjo in dobro registrira. Na tem koncertu je sviral točko 4. (karakter. melodija od Guilmana) in točko 7. (Bachovo Tokato v D-molu). Zadnji komad, ki zahteva popolnega orglavca, je odigral mladi Čedo z bravuro in tehnično dovršenostjo orgelskega virtuozca. Zanimivo bo zasledovati nadaljnji razvoj tega talenta, ki se je po komaj parletnem študiju povzpcl že tako visoko.

P. Kamilo Kolb, čigar glas postaja mehkejši in prožnejši pri vsej svoji moči in zmagovitem sijaju v forte, je zapel odlomke iz oratorijev Mesia in Elias. Z največjim užikom ga vselej poslušam, saj spada med glasovno najbolj oblagodarjene pevce, ki jih imamo.

Slovensko pevsko društvo v Ptuju (pevovodja g. Fr. Fras) je prištevati med boljše zборе; z vztrajnim študijem bi moglo priti med zборе prve vrste. Brez posebno sijajnih glasov nudi zbor zaokrožen, poln ton in preseneča z izvrstnim piano. Proizvajana dela so bila solidno naštudirana in cel nastop prav simpatičen. Glede izbire proizvajanih del bi pa imel pomisleke. Na koncertne prireditve spadajo globokeje zamišljena in občutena dela, medtem ko tukaj izvajana razen Premrlovega »Sv. Frančišek« niso nudila nič nadpovprečnega. Še celo od Sattnerja so pri obilici njegovih krasnih in netezkih stvari izvajali čisto povprečno skladbo, kar je na vsak način obžalovati.

Novc minoritske orgle — delo družbe »Cecilia« v Salzburgu — so bile od strokovnjakov pohvaljene. Mislim pa, da bi naša domača orglarska industrija postavila lahko delo istih kvalitct, saj so bila Milavčeva zadnja dela že visoko nad povprečnostjo nekaterih inozemskih firm in ravnokar čitamo, da so orgle na konservatoriju v Zagrebu kljub konkurenci raznih inozemskih podjetij poverjene firmi Brandl v Mariboru.

Franc Kramar:

KAKO IN KJE SEM NABIRAL SLOVENSKE NARODNE PESMI.

IX.

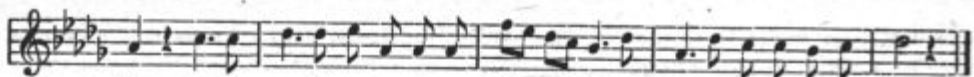
(Konec.)

Meseca januarja in februarja 1914 sem nabiral pravljice in drugo narodno blago za »Slovensko Matico«, in nisem zapisoval narodnih pesmi. Pač pa sem se meseca marca že zopet peljal na Dolenjsko nabirat narodne pesmi. Topot sem se pa ustavil v veliki šentvitiški župniji, in sicer v teh-le vaseh: Selo, Zaboršt, Žubina, Menguš, Mišji dol, Petrušna Vas, Sv. Rok, Veliki Gaber itd. Po vseh teh vaseh sem zapisal čez 50 narodnih pesmi. Prišel sem potem na strmo Primskovo in se oglasil pri organistu Drakslerju. Vprašal sem ga, če bi se pri njem morda dobilo kaj starih cerkvenih pesmi. In res, dal mi je zapuščino svojega pokojnega očeta Matevža Draklerja, ki je bil organist vsega skup 40 let, pet let na Sv. Planini, 35 let pa na Primskovem. Ta zapuščina je bila dokaj obširna in zanimiva, in je bila od dveh primskovskih organistov: Drakslerja in Zadražnika. Ker je bil M. Draksler tudi pesnik po starem kopitu, je med to zapuščino tudi več njegovih izvornih z napevi vred. Evo tu eno njegovo velikonočno!

Velknočna pejsem.

1. Ko-mej dvej-set tej-dnu je me - ni - lu, Kar smo tu-kaj skupej zbrani

bli, In je nas še grozno ve-se - li - lo, Deb do-nanšni dan še gor per-šli.

2.

Kolko tavžent lejt pa bo preteklu,
Ker vas inu mene tu ne bo!
Naše ime se ne bo več izreklu,
Glih kob nas nikol na svejt ne blo!

3.

Zalostno je rejs naše živlejne,
Kob človek večkrat premislu tu,
Naj bo mlad, al ima premožejne,
Vender more enkrat ųzet slovu.

4.

Zato nam je cajt spremlšuvati
Smert, terplejnje našga Jezusa,
Našo vejst čez grejhe izprašvati,
Kolkokrat smo razžalil Boga.

5.

Jezus je za nas na olski gori
Zalostnu kervavi pot potiv,
Najt teko solze, o grešnik, doli,
Boš ven enkrat grejhe zapostiv.

6.

Jezus je za nas težko križ nosu,
De bi grešnik pogubljen ne biv,
Za sovražnike na križu prosu,
Ti bpa rat le vsagca potopiv.

7.

Jezus gleda milo doli z križa,
Kje vstran zanas preboden biv;
Kolkokrat pa ti na tako vižo
Svojmo bližnim rane si deliv!

8.

Jezus že na križu slavu jemle,
Se za nas še enkrat ozre v nebu;
Ti pa grešnik, čeru revne zemle,
Malo kdej si spovniš le natu.

9.

Jezusa so u grob položili,
De svet pismu dopolnenu blu;
Kdaj si bomo grejšniki spovnilli,
Deb von enkrat grejham dal slavu.

10.

Jezus je vstov častit iz groba,
Alelujo poj vsak kristjan!
Naj le zgine proč vsa trohnoba,
Deb tud mi vstal gor na sodni dan.

11.

Kaj pa čem za perhe vam vtlati?
Jezusa terplenje in pet ran!
In deb mogu vsak svoj greh spoznati,
Deb peršu v nebu na desno stran!

Ker je Primskovo božja pot, je Draksler zlagal tudi romarske pesmi in odpevke pri litanijah, da jih je pel romarjem. Odpevkov je več med njegovo zapuščino. Vseh njegovih in Zadržnikovih pesmi z napevi je okoli 50, tako, da sem to »rajžo« spet zapisal in dobil okoli 100 pesmi na Dolenjskem. Umrl je ta Matevž Draksler pred 29. leti. Zdaj orgla na Primskovem najbrž še njegov sin.

Meseca aprila sem se podal na Gorenjsko v znano Podbrezje. Tam sem dobil spet neko pesemsko zapuščino, in sicer za pokojnim podbreškim učiteljem Fr. Černalcem, ki je bil tudi organist in poštar, vse obenem. Med to zapuščino je več pesmi pisanih tudi od Janeza Rojca in od M. Moharja, torej od treh organistov, ki so službovali v Podbrezjah. Napevov je prav za prav največ Riharjevih in Dolinarjevih, toda ker je napevov zelo veliko, sem zbral izmed teh kakih 50, ki najbrž niso še nikjer tiskani, in se smejo šteti med stare in narodne cerkvene napeve. Med to zapuščino je tudi mnogo starih latinskih maš, Requiemov, plesov itd. Zapisal sem takrat v Dolenji vasi pri Podbrezjah še nekaj drugih narodnih.

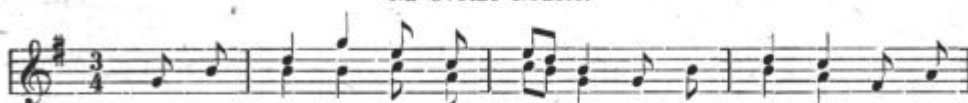
Mesec maj 1914. je bil posebno srečen mesec zame, kar se tiče nabiranja starih pesmi. Zvedel sem nekje v kamniški okolici, da je na visoki Šenturški gori umrl neki stari organist Janez Podgoršek, ki je bil organist po starem kopitu, in je tudi sam pesmi zlagal. Takoj sem vedel, da bo to nekaj zame, ker ako je bolj v hribih, bolj znajo in pojo stare pesmi. Neko nedeljo se vsedem na kolo, se pripeljem do Cerkelj pri Kranju, ga tam v neki hiši spravim, in se podam peš proti

strmi Šenturški gori. Ko prisopem gori, sem bil potem še tam pri krščanskem nauku, potem pa takoj k Mežnarjevim poskusit srečo. Dali so mi radi vso očetovo zapuščino, katere »šare« je bilo toliko, da nisem kaj takega pričakoval. Zahvalivši se jim najlepše, sem jo vesel odkuril s Šenturške gore, vesel dobrega uspeha. Bil sem še isti večer s kolesom doma.

Doma sem vse te pesmi in napeve pregledal, in potem prepisal, in ko sem zadnjo prepisal, je bila — sto petnajsta! Ali ni to lepo število, in to vse v enem dnevu dobiti?! Še kaj takih zapuščin, in potem se bo kaj poznalo! Toda nisem dobil nobene več. Ta je bila zadnja.

Pesmi iz Podgorškovke zapuščine so bile večinoma stare cerkvene pesmi, le nekaj jih je novejših, in še od teh je menda tiste napeve, ki so od njega pisani, sam zložil, ker se ne spominjam, da bi jih kje videl tiskane. Kar je pa on zložil obojno, t. j. napev in besede, je pa vse po starem kopitu. Evo Vam eno njegovo za Cvetno nedeljo!

Na Cvetno Nedelo.

1. { Svet Ma - teuš nam pod - pi - su - je V sve-tem E - van - ge - lju -
Je - zus po - slou po O - sli - co U to vas Be - ta - ni-

mu: } „Če va - ma kdo kej po - re - če, Re - ci - ta vi - dva ta -
jo: }

ko: Gospod jo zdej po - ter - bu - je, Zdaic jo va - ma pu - stu bo.“

2.

Ta jogra sta tako strila,
Koker Jezus sporoči,
To oslico perpelala
Iz Betanije vasi,
Na Oslico posadili,
De jezdi v Jerusalem,
Častitlivo ga spremili,
Vsi veseli šli za njim.

3.

Pel so: Hozana! Hozana!
Hvalen bodi kral leta,
Kater pride semkej k nama
V imen tega Gospoda!
Še otročiči nedoužni,
Kniso govoril poprej,
So takrat peti začeli,
Je ta čudeš se godiu.

Med Podgorškovo zapuščino je še mnogo pesmi njegovega izvora, ki so tej podobne, n. pr. »V zahvaleno Nedeljo«: Nekdaj v starimu testamentu *Je že ta navada bla, * De v enmu gvišnimu cajtu * Posebno so hvalil Boga itd. Tudi svetniških pesmi je nekaj prav starih, n. pr. od sv. Ane: Kristjan sem perteci * Iz ajfram ta dan, itd. Tako tudi ne manjka božičnih, velikonočnih, binkoštnih, za Vnebohod, adventnih, novoletnih, mašnih, postnih, obhajilnih, Marijinih, odpevkov pri litanijah itd. itd. Tudi pesmi za posebne prilike ne manjka, kot n. pr. »Per vpelvanju nouga Faimoštra«, in »Vošilo za god Gospod Faimoštra« itd. Vsekakor je bil ta »Johan' Podgoršek — kakor se je sam podpisoval — za tiste čase, ko je on služboval, zanimiva oseba, ki gotovo zasluži, da mu s temi vrsticami ohranimo na njega trajen spomin kot dolgoletnemu organistu in ljudskemu pesniku. Kdaj se je rodil in

kdaj je umrl ta zanimivi mož, mi ni znano. Če bi mogoče to katerega zanimalo, lahko izve pri župnem uradu na Šenturški gori.

Meseca junija sem se spet peljal v kamniško okolico nabirat narodne pesmi. V mestu Kamniku samem sem dobil pri pokojnem nadučitelju Jerneju Cenčiču neko staro pisano pesmarico, ki je bila pa žal brez napevov. Bil sem potem še v Komendi, Gmajnici, Mengšu in Trzinu. Največ pesmi izmed vseh teh naštetih krajev sem dobil v Trzinu, pri neki 72letni ženici Elizabeti Pernè, ki mi je zapela okoli 30 starih pesmi, cerkvenih in necerkvenih. Zanimivi ste bili božični: a) »Pastirčki, vstajajte góric« itd. (Ambrožič, št. 1. sp. l. 1775.); b) »Kokó ga b' prsmuknu, *Kaj zmirej smrči? *Upije kèt sova *Že cele noči« itd. Pripovedne: a) »V deveto deželo omožena«; b) »Od Križanskega Jožka«; c) »Od kralja Matjaža«; d) »Zormanova hčica«; e) »Živa pokopana rodi dete« itd.

Ravno isti mesec sem se peljal še na Notranjsko nabirat narodne pesmi, in sicer v vrhniško okolico. Bil sem v sledečih vaseh: Rovte, Zaplana, Vrh, Št. Jošt nad Vrhniko in v Podlipi. Po vseh teh vaseh sem zapisal okoli sto pesem. V Podlipi sem še dobil pri takratnem organistu Antonu Železniku neko obširno cerkveno pesmarico, katero je spisal nekdanji podlipški župnik Peter Hicinger, znani pesnik in pisatelj slovenski. (Njegov životopis se nahaja v »Domu in Svetu« l. 1898.) Hranim jo, kot lep spomin na tega zaslužnega moža.

Žal, da je bilo to moje nabiranje zadnje! Prišel je nesrečni mesec julij, ki je mene, kot tisoče drugih, pozval k vojakom, kamor sem šel že tretjič. Pisal sem prav do dneva mobilizacije moje ljube narodne pesmi, za katere sem se vedno zanimal in se ž njimi trudil. Nesel sem vse spisane še osebno g. Milčinskemu, se od njega poslovil, — kakor tudi od g. ravnatelja Hubada — in se podal med bojni grom. Bil sem pri vojakih potem do 7. junija 1919, torej skoraj pet dolgih let! In ker sem bil še pred vojsko tudi skoraj eno leto, sem bil do malega tam šest let. Bil sem tudi v italijanskem ujetništvu sedem mesecev, kjer sem užil več slabega ko dobrega. To dobro vem, da ko bi ne bil vojak, bi še veliko več narodnega blaga zapisal, kot sem ga tako, bodisi pesmi, pravljic in drugega gradiva. Dal Bog, da bi vsaj to še dočakal, da bi na merodajnem mestu priznali moj veliki petletni trud, katerega sem imel s slovenskimi narodnimi pesmimi in njih napevi, in iz hvaležnosti vse te pesmi tudi obelodanili. S tem bi bil moj dolgi in veliki trud najbolje poplačan.

Naj še dodam, koliko vsakovrstnih pesmi sem zapisal.

Cerkvenih in drugih pobožnih.

Adventnih	20
Božičnih	280
Novoletnih (s kolednicami)	52
O sv. treh kraljih (s kolednicami)	53
Svečniških (s kolednicami)	22
Postnih, o Kristusovem trpljenju	60
Sv. križevih potov	7
Velikonočnih	60
Za Kristusov vnebohod, binkošti, za praznik sv. Trojice itd., vseh	35
V čast sv. R. T. in obhajilnih	105
Blagoslovnih	18
Marijinih	177
Svetniških	144
Romarskih	110
Mašnih	23
Odpevov pri litanijah	305

Odnos 1471

Prenos 1471

O štirih poslednjih rečeh in za duše v vicaх	23
Obsmrtnic (mrliških)	400
Rožnih vencev	52
Raznih pobožnih	200

Skupaj nabožnih 2146

Posvetnih.

Pripovednih	218
Zdravic	290
Svatbenih (ženitovanjskih)	72
Koledniških (brez že zgoraj naštetih)	13
Stanovskih	355
Šaljivih, zabavljivih, otroških	376
Raznih	1000

Skupaj nabožnih in posvetnih 4470